

ЗМІСТОВА ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДІВ ОРГАНІЗОВАНОЇ І САМОСТІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Н.Іванова, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

*Науковий керівник: Н.Ю. Родюк, кандидат філологічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

CONTENT CHARACTERISTICS OF METHODS OF ORGANIZED AND SELF-ACTIVITY IN WORK WITH CHILDREN OF PRIMARY AGE

N.Ivanova N.P., master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті висвітлено змістові характеристики організованої та самостійної діяльності дошкільників в процесі формування у них комунікативної компетентності. Проаналізовані види самостійної та організованої діяльності, встановлено їх значення у гармонійному та різнобічному розвитку дітей дошкільного віку.

Ключові слова: дошкільники, самостійна діяльність, організована діяльність, комунікативна компетентність.

Abstract. The article describes the content characteristics of organized and independent activities of preschool children in the process of forming their communicative competence. The types of independent and organized activities are analyzed, their significance has been established in the harmonious and versatile development of children of preschool age.

Keywords: preschoolers, independent activity, organized activity, communicative competence.

Реформування системи освіти в Україні відбувається в умовах її інтеграції до Європейського співтовариства, що зумовлює пошук нових методів та форм навчання на усіх освітніх рівнях. Особливої актуальності це набуває в системі дошкільної освіти, адже саме в цей період закладаються основні засади гармонійного та різнобічного розвитку дитини.

Зміст освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі регламентується на державному рівні, а його основні положення визначається Базовим компонентом дошкільної освіти і реалізується відповідно до програм розвитку, навчання та виховання дітей, таких як: «Дитина», «Малятко», «Українське дошкілля», «Дитина в дошкільні роки», «Зернятко», базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» тощо. В останній відведено чільне місце розробці та впровадженню методів організованої та самостійної діяльності дітей дошкільного віку, як важливій складовій активного та різнобічного розвитку дитини разом з дорослим у спеціально створеному розвивальному просторі.

Останнім часом зазначеній проблемі приділяється чимало уваги, зокрема: О.Л.Кононко [1], Т.І.Поніманська [5], І.М.Дичківська [5], Н.В.Гавриш [7], які теоретично розробляють та практично впроваджують методики організованої і самостійної діяльності дошкільників.

Організована діяльність, на думку Т.І.Поніманської, включає ті форми освітньої роботи, через які під безпосереднім керівництвом педагога, за його участі вихованці залучаються до різноманітних видів специфічної дитячої діяльності. До них відносять:

- гру (проведення дидактичних, рухливих, конструкторсько-будівельних ігор, драматизацій тощо);

- навчально-пізнавальну діяльність (заняття, гурткова, індивідуальна робота, спостереження та екскурсії у соціум і природу, пізнавально-розвивальні бесіди, дидактичні ігри, елементарні досліди й дитяче експериментування у повсякденному житті);

- трудову діяльність (індивідуальні й групові трудові доручення, чергування, колективна праця тощо);

- художню (образотворчі, музичні, літературні заняття, художня праця, розваги, свята, гуртки художньо-естетичного циклу, індивідуальна робота тощо);

- комунікативно-мовленнєву (спеціальні мовленнєві заняття, бесіди, розмови на особисті та спільні теми, створення й розв'язання певних ситуацій спілкування, індивідуальна робота в повсякденні, цілеспрямоване залучення дітей до спілкування під час усіх форм організації життєдіяльності);

- рухову (заняття з фізичної культури, плавання, музики, робота спортивних секцій та хореографічних гуртків, різні форми організації дитячої праці, рухливі ігри у повсякденному житті, фізкультурні свята, розваги, походи, ранкова і після денного сну гімнастики, фізкультурні хвилинки, паузи тощо) [5, 65].

Невід'ємною складовою повноцінного різнобічного розвитку дошкільника є організовані дорослими побутові процеси: вдягання – роздягання, умивання, прийом їжі, вкладання на сон, піднімання після сну тощо. Саме за рахунок такої діяльності дитина стає самостійною, ініціативнішою, відповідальнішою у різних побутових справах, хоча педагог безпосередньо скеровує, спрямовує її дії.

Будь-яка організована діяльність характеризується тим, що педагог заздалегідь продумує мету, час, місце, умови, хід проведення тієї чи іншої форми роботи, потрібний для цього матеріал, обладнання, її зв'язок з іншими формами організації життєдіяльності, а також передбачає можливі дії дітей, форми впливу на них та очікувані результати. Сучасні педагоги трактують організовану діяльність, яка ґрунтується на засадах партнерства, співробітництва педагога з колективом вихованців, загалом з групою та окремою дитиною, а також дітей між собою, враховуючи при цьому їхні вікові, індивідуальні можливості та потреби розвитку [5; 3].

Організована діяльність є також основою для розгортання на належному змістовому та організаційному рівнях дитячої діяльності, сприяє розвитку важливих базових якостей особистості дитини – організованості, відповідальності, працелюбності, самовладанню, спостережливості, креативності. Сформовані в дошкільний період досвід участі в організованій діяльності – це запорука успішного входження старшого дошкільника у шкільне життя. Форми такої освітньої роботи в дошкільному закладі не повинні бути жорстко регламентовані у часі: їх можна поміняти місцями в розпорядку дня, перенести на інший день, скоротити чи відвести більше часу на їх проведення – залежно від конкретної ситуації: погодних умов, затримки із завершенням попередньої форми, настрою, інтересів та бажань дітей, непередбачених подій тощо [5, 150].

Важливо зазначити, що занадто велике теоретичне наповнення може знизити ефективність організованої діяльності дошкільників, тому варто приділяти рівноцінну увагу як розвивальним, виховним так і навчальним завданням. Колектив авторів, на чолі з О. І. Кононко вважають, що необхідно посилити значення освіти дітей старшого дошкільного віку як підготовчого етапу до організованої, системної загальної середньої освіти. Важливими при цьому є систематичне спілкування дітей з дорослими та між собою як умова успішного формування життєвої компетентності в усіх сферах та видах діяльності [1, 265].

На думку І. М. Дичківської та Н. В. Гавриш, самостійна або вільна діяльність – це специфічний спосіб організації життєдіяльності дітей, яка розгортається у час, вільний від організованих форм освітньої роботи (в ранкові та вечірні години, на прогулянках, в інші моменти дозвілля), як правило, з ініціативи та за бажанням самих малюків [7].

У діяльності такого типу вони самостійно визначають цілі, завдання, засоби і план втілення свого задуму, проявляють здатність до самоконтролю, самоаналізу та самооцінки виконання. Необхідність самостійної вільної діяльності зумовлюється природною потребою дошкільника в особистісному просторі, у можливості використовувати вільний час на власний розсуд, залишившись без прямого контролю з боку дорослого.

Самостійна діяльність дітей у дошкільному навчальному закладі може бути як індивідуальною, так і груповою (колективною), коли дитина сама реалізовує власний інтерес, задум в обраному виді діяльності або об'єднується з іншими дітьми за спільністю бажань, намірів, планів, уподобань та взаємними симпатіями.

Виділяють такі види самостійної дитячої діяльності: ігрова, пізнавальна, трудова, художня (образотворча, музична, музично-ритмічна, театралізована, художньо-мовленнєва), комунікативно-мовленнєва, рухова тощо. Самостійна діяльність дошкільнят нерідко буває синтетичною. Поєднання різних видів діяльності дає дітям можливість повніше реалізувати свій руховий, мовленнєвий, художній та інший досвід. Проявами змістовної самостійної діяльності високого рівня – є уміння дітей зайняти себе у вільний час різноманітними видами діяльності, мотивувати свою діяльність, підготувати потрібне для його реалізації приладдя, іграшки, матеріали, об'єднатися з товаришами для спільного виконання наміченого, домовитися про розподіл обов'язків чи ролей, довести задумане до кінця, адекватно оцінити здобутий результат [7, 365].

Спільна робота вихователя і дитини у дошкільному навчальному закладі має раціонально поєднувати у собі організовану, ініційовану дорослим та самостійну, вільну діяльність дошкільників. Лише таке виважене, обґрунтоване поєднання різних видів організованої і самостійної діяльності спроможне забезпечити ефективне формування у дошкільників комунікативної компетентності. Значення таких видів діяльності зростає у зв'язку з підготовкою дошкільника до переходу на новий соціальний щабель, до нової соціальної ролі школяра, учня, до шкільного навчання й шкільного життя.

Список використаних джерел:

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / наук. кер. та заг. ред. О. Л. Кононко. – 3-є вид. випр. – К. : Світич, 2009. – 430 с.
2. Кіт Г. Пошуково-дослідницька діяльність дітей дошкільного і молодшого шкільного віку: засадничо-процесуальний аспект // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій: збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (Вінниця, ВДПУ ім. М.Коцюбинського, 4-5 квітня 2012 р.) / За ред. Г.С.Тарасенко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. – Вінниця, ФОП Корзун Ю.Д., 2012. – С. 100-105.
3. Кіт Галина. Пошуково-дослідницька діяльність дітей дошкільного віку – умова їх успішного розвитку // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій: збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 3-5 квітня 2013 р.) / за ред. Г.С.Тарасенко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. – Вінниця, ФОП Корзун Д.Ю., 2013. – Вип. 2. – С. 157-161.
4. Любчак Л.В. Методика організації ігрової діяльності: Практикум / Л.В.Любчак, К.А.Колеснік. – Вінниця : ЦОП "Документ Принт", 2017. – 196 с.
5. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка. Практикум : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, спеціальність «дошкільне виховання» / Поніманська Т. І., Дичківська І. М. – К. : Видавничий дім «Слово», 2004. – 352 с.
6. Присяжнюк Л. А. Організація колективної діяльності дітей старшого дошкільного віку на заняттях у дошкільному освітньому закладі // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій: збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (м. Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 3-4 квітня 2012 р.). – Вінниця : Корзун Д. Ю., 2012. – С. 129-132.
7. Сучасне заняття в дошкільному закладі : навчально-методичний посібник / за ред. Н. В. Гавриш ; авторський колектив: Н. В. Гавриш, О. О. Лінник, Н. В. Губанова. – Луганськ : Альма-матер, 2007. – 496 с.

МЕТОДИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АВТЕНТИЧНИХ МУЛЬТИПЛІКАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ У ФОРМУВАННІ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

М. Кісельова

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка (Україна)

THE METHODOLOGICAL POTENTIAL OF AUTHENTIC CARTOONS IN THE FORMATION OF ENGLISH LEXICAL COMPETENCE STUDENTS

M.Kisielova

Sumy State Makarenko Teacher Training University (Ukraine)